

eller føre systemkritikk, hevder forsker: med dybde

KOMMER: Forsvarsminister Ine Eriksen Søreide.

FOTO: AUDUN BRAASTAD / NTB SCANPIX

Nye utstillinger om invasjonen

Fra loft og gjemmer hentes ukjente skatter fram. Forsvarsmuseet gjør seg klar til å markere at det er 75 år siden Tyskland invaderte Norge.

FAKTA

Utstillinger om kampen om Norge:

- Permanent utstilling i Forsvarsmuseet på Akershus festning.
- Den forrige utstillingen om 1940 og invasjonen ble laget rundt 1980.
- Det antas at mer enn en halv million vil se utstillingen de neste ti årene.
- Utstillingen skal brukes i aktive formidlingsopplegg av mer enn 5.000 personer årlig.
- Hovedtema er den norske forsvars- og sikkerhetspolitiske utviklingen i perioden, og hvordan denne ble opplevd av både militære og sivile.
- 1940-utstillingen skal vises sammen med og forsterke en ny Krigskors-utstilling.

(©NTB)

9. APRIL

Av Bibiana Piene

9. april skal forsvarsminister Ine Eriksen Søreide (H) åpne spesialutstillingen «62 dager – kampen om Norge» på Forsvarsmuseet på Akershus festning.

Det er bare noen dager igjen, og prosjektleder og historiker Mads Berg fyker rundt og ordner opp mellom de buede veggene av mørkegrå stålplater som er satt opp i utstillingslokalene. Det er som å komme inn i en kjempesvær ubåt.

– Vi vil skape assosiasjoner til noe truende og kaotisk, slik våren 1940 ble opplevd, sier Berg til NTB.

Vi er de eneste som har fått en snikkikk på utstillingen.

Glemte hatten

I rommene bak montrene står tyske militære kjøretøyer fra krigen fortsatt innpakket i plast. Men paradehatten og epålettene til den tyske marineattachéen for Skandinavia, Richard Schreiber, har allerede kommet på plass.

– Dette er en morsom historie. Schreiber var i Oslo på Hotel Continental da invasjonen skulle finne sted 9. april. Men det var jo en betydelig nervøsitet for hvordan det skulle gå. Og ting gikk jo ikke helt etter planen, sier Berg.

Da det tyske krigsskipet Blücher ble senket av kanonene på Oscarsborg på morkvisten, stakk Schreiber rett og slett av. Men kassen med hatten og epålettene ble stående igjen på hotellrommet. Nå skal det vises fram –

for første gang. Senkingen av Blücher forsinket invasjonen av Oslo og ga regjeringen og Stortinget tid til å komme seg ut av byen.

Enda mer unikt stoff blir det 8. mai, når utstillingen «Krigskorset – Norges høyeste utmerkelse» åpnes i anledning 75-årsmarkeringen. Begge utstillingene erstatter den forrige 1940-utstillingen fra 1980 og blir stående permanent.

– En totalopplevelse

En kanon fra 1901 som ble brukt i fire trefninger i slaget om Narvik, og granater lik dem som senket Blücher, står oppstilt langs stålveggene, som skal dekkes av plakater og fotografier.

Blant dem er en offentlig mobiliseringsinnkallelse fra 9. april 1940 der kommandoen «Alle mitraljosemannskaper må møte!» er påført med rødblyant.

– Dette skal bli en totalopplevelse, sier Berg. Sammen med kollega Gjermond Fjeld har han plukket ut våpnene som skal vises fram fra Forsvarsmuseets rikholdige og strengt bevoktede våpensamling, som inneholder våpen fra 1500-tallet og fram til i dag.

©NTB

vinner av SKUP-prisen tidligere i år. Høyskolelektor Magne Lindholm vil ha flere SKUP-saker hvor systemkritikk-

FOTO: MARTE CHRISTENSEN / NTB SCANPIX

Orienteringen mot samfunnet førte også til at journalistikken tok en sosiologisk vending.

– Når de skulle peke på alle samfunnets problemer, nærmet journalistene seg samfunnsvitenskapens problemstillinger. Nyhetskravet og avsløringer var ikke like viktige lenger.

Venstreorientert

Det var ikke tilfeldig, for på denne tida hadde stadig flere journalister samfunnsvitenskapelig skoleing i bagasjen.

– På 1970-tallet foregikk det også en akademisering av presse-Norge, sier Lindholm, og trekker fram den legendariske Dagblad-redak-

tøren Arve Solstad som eksempel på den nye journalisttypen.

– Solstad, som var statsviter, hevet den politiske journalistikken over politikerne. I stedet for å tjene politikerne så han på dem som studieobjekter.

Samtidig som journalistikken ble mer akademisk, ble den også mer venstreorientert. Lindholm bruker tidskriftet «Hverdag» som eksempel.

– Hverdag vekslet mellom å fortelle om enkeltkjebner og å angripe samfunnets sentrale institusjoner med utgangspunkt i samfunnsvitenskapen. Alt i menneskelivet skulle eksponeres. Man begynte å

snakke om temaer som selvmord og homofili.

Da tidsskriftet fikk Narvesenprisen i 1977, var det en hyllest til idealet om journalistisk autonomi, forteller Lindholm.

Etter hvert som avishusene ble omdannet til store mediekonsern på 1990-tallet, ble også journalistrollen snevret inn. Det ble langt vanskeligere for journalistene å hevde sin rett i avisredaksjonene.

– Når det klages over økonomien i dagens presse-Norge, er det et tegn på at spillerommet for den politiske journalistikken vi så på 1970-tallet, har blitt mindre, sier han.

dageivind@klassekampen.no